

glas

slovenske kulturne akcije

L. XI. 15 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 8. 1964

CERKEV IN MODERNI PROBLEMI ZAKONA

Alojzij Kukovica S. J.

V ospredju moderne zakonske problematike stoji danes vprašanje o urejevanju (regulaciji) rojstev in o sredstvih, ki naj služijo temu namenu. Naši predniki izpred 100 ali še manj leti teh problemov skoro niso poznali. To ne le zato, ker je zdravniška veda komaj kaj vedela o zakonih spolnosti in o možnosti človekovega poseganja vanje, temveč tudi zato, ker so vsaj v krščanskih deželah starši otroka sprejemali drugače, kot ga sprejemajo marsikje danes — kot poseben božji blagoslov, ne pa kot več ali manj nezaželeno breme. Obilna družina je bila posebna čast za zakonca, redno pa tudi v veliko pomoč družinskemu gospodarstvu. Na zemlji je bilo prostora za vse, pa tudi dela in jela ni manjkalo.

Zadnja desetletja pa so, kakor na mnogih drugih področjih življenja, prinesla tudi na tem polju popoln preobrat. Predvsem je zdravniška veda skrčila v civiliziranih deželah otroško umrljivost na minimum, hkrati pa za precej let zvišala povprečno starostno dobo človeka. Zemeljsko prebivalstvo se je začelo množiti kot še nikdar prej v zgodovini, tako da je tega hitrega naraščanja človeštva mnoge postalo strah. Napovedujejo človeku slabe čase, češ da bo na zemlji kmalu začelo primanjkovati življenjskega prostora in, kar je seveda še usodnejše — prehrane. Najmanj pa, kar bo, bo posledica pospešenega množenja človeštva, naglo padanje življenjskega standarda, za čigar zboljšanje se je človek tako trudil.

Pod vtisom takšnih napovedi, še bolj pa seveda zaradi materialističnega mišljenja, ki mu je glavni, če že ne edini življenjski zakon užitek in čim večje ugodje — nazor, ki je postal ideologija velikih množic — se je začela na široko propagirati kontrola rojstev (birth control). Nastale so cele organizacije z namenom, da skrbijo za primeren pouk zakoncev in hkrati nudijo tudi sredstva za učinkovito preprečevanje spočetij seveda ob istočasni uporabi zakonskih pravic. Privatno iniciativnost je kmalu podprla tudi javna oblast. Prvi zakon, ki je dovolil propagiranje in prodajo protispočetnih sredstev, je bil izglasovan v Angliji že leta 1926. Samo nekaj let zatem so Angliji sledile ZDA, Danska, Švedska in druge države — povsod seveda z velikim uspehom. V tradicionalno katoliških deželah je ta propagandni zakon imel sicer manj uspeha, a je kljub temu veliko število zakoncev odtujil Cerкви in Bogu.

(Dalje na 4. str.)

JUBILEJNA ZBIRKA

Prijatelj iz ZDA nam piše: „Dragi gospod urednik, rad bi se pridružil tolikim prijateljem Slovenske kulturne akcije, ki se javljajo od vsepovsod, da Vam čestitajo k Vašemu jubileju. Poleg prirčnih čestitik in z izrazom globoke hvaležnosti do Vas vseh, ki se trudite za obstanek slovenske besede v tujini — in brez dvoma tudi doma — Vam pošiljam kot jubilejni dar 50 dolarjev. Želim Vam prav iz srca obilje božjega blagoslova pri Vašem nesebičnem delu za slovenski narod. Prav nič se ne bi čudil, da sega Vaš vpliv v ozadje dogodkov okrog „Perspektiv“ v domovini. Tisti, ki se zanimajo za bogostvo slovenske besede, vedo, kje jo najdejo!“

Darovali so: č. g. Jože SNOJ, ZDA, 50 dolarjev; č. g. dr. Rafko VODEB, Rim, 20 dolarjev; č. g. Janez GRILC, Venezuela, 20 dolarjev; g. Aleksander MAJHEN, Ramos Mejía, 2000 pesov; g. N. N., Capital, 2000 pesov; g. Slavko TRŠINAR, Chapadmalal, 2000 pesov; g. prof. Pavle VERBIC, Morón, 2000 pesov. — Vsem najlepša hvala!

(Dar: za Argentino 2000 pesov in za ostale države 20 dolarjev je možno plačevati tudi v obrokih. — Darovanci bodo prejeli ob koncu jubilejnega leta umet. fško darilo s posebnim posvetilom!)

VELIKONJEVA LITERARNA NAGRADA

bo podeljena v letu dvajsete obletnice njegove smrti. Plemeniti mecen je v ta namen daroval vsoto 100.000 pesov, in bo znašala

prva nagrada 60.000 pesov in

druga nagrada 40.000 pesov.

Namen pa je pomnožiti in olajšati literarno in umetniško ustvarjanje v okviru Slovenske kulturne akcije, podpreti njeno pot na pragu nove desetletnice njenega delovanja. Zato bodo nagrade podeljene rokopisom (poezija, proza, drama, zbirka esejev), ki bodo prišli na naslov žirije pri Slovenski kulturni akciji do konca oktobra 1965, izid pa bo objavljen o božiču 1965.

Sestava žirije, njeno poslovanje in podrobni pogoji za udeležbo bodo kmalu objavljeni v našem glasilu.

Ko se zahvaljujemo mecenu, vabimo vse ustvarjavalce, da se nagradnega natečaja udeležijo.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

TISKA SE:

MEDDOBJE VIII, šte. 3-4
okr. 96 strani

— — —

Karel Mauser:

LJUDJE POD BIČEM
Drugi del

NAROČNIKE IN PRIJATELJE

lepo prosimo, da nam nakažejo naročnino za VIII. letnik naših publikacij. Ker cene naraščajo, nam bo mnogo pomagano, če bomo mogli kriti obveze in zlasti kupiti zalogo papirja za naprej.

Lepo se priporočamo in zahvaljujemo za razumevanje.

UPRAVA SKA

VSE KNJIGE

in publikacije naše založbe morete do konca jubilejnega leta 1964 še prejeti po dosedanjih cenah!

POHITITE Z NAROČNINO!

VII. kulturni večer bo v soboto dne 22. avgusta 1964 ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandí 41, Capital.

Predaval bo č. g. Alojzij Kukuljica S. J.:

CERKEV IN MODERNI PROBLEMI ZAKONA

Prosimo točne udeležbe! — Kot vstopnina naj veljajo prostovoljni prispevki ob vhodu!

naši večeri

VESOLJNI POTOP IN ZGODOVINA

VI. kulturni večer SKA je bil v soboto, 1. avgusta. Večer je vodil vodja historičnega odseka, g. *Marijan Marolt*; iskreno je pozdravil predavatelja g. prof. *Boža Žužka*, ki je predaval o Vesoljnem potopu in zgodovini. Predavanje je bilo nad vse zanimivo in je trajalo z odmorom precej nad dve uri!

Predavatelj je omenil tudi, da so podobna sv. pisma stare zaveze, zlasti one, ki se nanašajo na zgodovino izraelskega naroda, med temi Mojzesovo Genezis. V tej je tudi obširno poročilo o vesoljnem potopu, nastalem nekako ok. l. 1300 pred Kristusom. Toda imamo še drugo poročilo prav iz mezopotamskega področja. Najstarejše je sumarijsko iz časa ok. l. 3000 pred Kristusom, potem dve mlajši, asirsko in babilonsko in kaldejsko po Mojzesu. Za te stvari so se zanimali zlasti arheologi in našli v Mesopotamiji med izkopaninami res plasti blata, ki bi utegnile biti iz časov neke velike povodnji nekako okoli 5000 pred Kristusom. Poplavljenno ozemlje je moralo obsegati teritorij, ki je velik nekako za tri Slovenije.

Predavatelj je razčlenil posamezne knjige poročila ohranjena tudi pri drugih narodih. Ta morajo biti starejša kot najstarejše mezopotamsko. Omenil je tudi, da obstoja hipoteza o še nekem starejšem vesoljnem potopu. K raznim domnevam sam ni hotel zavzeti stališča. Ljudje so silno pozorno sledili predavatelju in ko se mu je vodja večera zahvalil za izčrpno predavanje, so ga nagradili z izrednim aplavzom. Predavatelju so čestitali zlasti številni zastopniki študirajoče mladine!

LITERARNI VEČER V TRSTU

Tržaška revija „Mladika“ je organizirala v Trstu „Literarni večer“. Bil je dne 22. julija v prostorih Slovenskega kulturnega kluba in je bila dvorana kljub poletni vročini nabito polna. Zanimivost večera: poleg Goričanov (*Ljubka Šorlijeva* in *Aleksej Markuža*) in Tržčanov (*Vinko Beličič*, *Franc Jeza* in *Stanko Janežič*) so brali iz svojih del tudi *Milena Merlak* (Dunaj), *Lev Detela* (Dunaj), *Rafko Vodeb* (Rim) in *Zorko Simčič* (Buenos Aires). Lep dogodek in o njem obširno poročila „Mladika“ pod naslovom „Čudovit literarni večer“.

— Ljubljanski dnevnik „Delo“ prinaša ob nedeljah posebno zaglavje pod naslovom „Deset žeblic“, to je: nedeljske pomenke s sodobniki. Pisateljica Mira Miheličeva je na vprašanja odgovarjala:

„Vprašanje: Ena značilnih sestavin umetnosti je protest. Zoper kaj protestirate vi? Od-

obrazi in obzorja

AKADEMIKI V SVOJIH SPOMINIH

(Novosti na pariškem knjižnem trgu)

R. J.

Pariški knjižni trg ima novo senzacijo. V razmaku nekaj tednov so izšle štiri knjige spominov četverih članov akademije in so vsi že presegli sedemdeseto leto starosti. Kritiki se presenečeni vprašujejo, odkod nakrat tolikšna vitalnost med člani častljive Akademije, ki je sprejemala pisatelje in umetnike medse tedaj, ko so že dajali slovo peresu in prišli na fotelje akademije, da bi jih tam primerno kronali z zasluženimi venci slave. Toda pravilo je zadobilo potrdilo v izjemi. Akademiki se vračajo v spomine, notranje razgovore s samim seboj, da bi povedali, ali so zaslužili mesto, kamor jih je posadilo priznanje in plačilo sodobnosti, skopo v plačevanju, a bogato v zavisti.

Jules Romains je bil na višku pred štiridesetimi leti; že nekaj desetletij je član akademije, sedaj se pa v knjigi „Ai-je fait ce que j' ai voulu?“ vprašuje, ali je izpolnil poslanstvo pisatelja, ali je bil zvest sliki sveta, kakor jo je ustvarjal v svojih knjigah. Kaj je bila zanj literatura, umetnikovo poslanstvo? Zame je literatura bila končno osveščenje. Njen vrh je bil vrh resnice o človeštvu in inkarnacijo človeštva sem mogel uresničiti, vanjo vključil bodočnost in je vse bilo sad moje mentalne alkemije. Pridružujem se resnici, ki jo je dvajset let pred menoj povedal Charles du Bos, ko je zapisal, da je literatura življenje, ki se uresniči v celoti, se popolnoma osveta, ko človeški genij odkrije polnost izraza v besedi in lepoti.“

Sartre je zapisal nekaj podobnega, ko je te dni izšla njegova knjiga spominov; dal ji je značilen naslov „Les Mots“. Med drugim poudarja, da se je šele po literaturi človekovo osveščenje vključilo v pravo vrednotenje zgodovine, ker je pisatelj zgodovini dal pravo mesto v duhovni vsebini sveta. *Jules Romains* mu pritrjuje, ko piše, „da pisatelj preprečuje postaranje dogem, ko odpira vrata za večno, religiozno pomlajevanje idej“. Pesnik in umetnik nista več oseben pojav v času in okolju, ampak element aktivnosti v zgodovini; poln je mistike in nosilec vedno se poglabljajoče metafizike. „Literatura vključuje čas v zgodovino, ker klije iz čistosti srca in uresničuje najintimnejše namene in cilje Duha.“

— Julijska številka „Sodobnosti“ objavlja besedilo izjave slovenskih književnikov v zvezi z ukinitvijo „Perspektiv“. Izjava pravi med drugim, da je obstoj „Perspektiv“ pomenil: „...sproščeno aktivnost, nove težnje in pobude... in se je v slovenskem kulturnem življenju izvršila tudi notranja diferenciacija... kar je omogočalo, da so se uveljavile vse tiste energije, ki jih je sprostil proces demokratizacije, in vsi tisti notranji problemi, ki so ravno v procesu te demokratizacije dozorevali do svoje akutne stopnje. Naših problemov ni mogoče obravnavati z metodami političnega zaostrovanja, ki že a priori onemogoča sleherni stvarni dialog... ne soglašamo z ukinitvijo revije in zavračamo metode politične diskvalifikacije... ter izražamo prepričanje, da je sedanji položaj okoli ukinjene revije možno razrešiti, in sicer tako, da dosledno uveljavimo ravno te nove, organsko nastale demokratične norme in sredstva. — Izjavo je podpisalo 64 sodelavcev „Sodobnosti“ in so med podpisniki med drugimi Emilijan Cevc, Kajetan Gantar, Du-

šan Kermavner, Edvard Kocbek, Juš Kozak, Dušan Ludvik, Anton Vodnik. Ni pa imen Josipa Vidmarja, Ingoliča, Potrča, Krefta, Zdravca, Kavčiča, Menarta, Maceja Bora... — Kako bedno pa mora biti stanje njihove demokracije, se more razbrati iz splošnega položaja kulturnega tiska v domovini, ko ne sme izhajati nobena revija ali knjiga, ki ne pristaja na marksistične osnove sodobne ureditve Slovenije.

— Publika je v Ljubljani v zvezi s krizo izžvižgala in onemogočila izvajanje drame Rožanca: „Topla greda“. Oblasti so izvajanje dela prepovedale, nakar se je pisatelj pritožil pri Vrhovnem sodišču proti odredbi policije. Sodišče pa je s posebno sodbo prepovedalo uprizorjati dramo. Avtor na razpravo ni prišel. Vsekakor sodišče še ni zajel val „pozitivnega razvoja“ v komunističnih državah.

— Izšel je v angleškem prevodu izbor pesmi Alojza Gradnika: *Alois Gradnik, Selected Poems*. Prevode raznih prevajalcev je izdal in jim uvod napisal Janko

Še bolj znan je pisatelj — akademik *Andrè Maurois*. Spominski knjigi je dal naslov „Conversations“. Avtor že okrog sto knjig še ni povedal vsega in soglaša z Romainom, ko pravi, „da mora biti v Razgovoru pisatelj navzoč v vsej svoji celotnosti. Še vedno je med nami mnogo ljudi, ki so med razgovorom odsotni. Kdor pri štiridesetih letih še debatira, ni nikdar ljubil resnice!“ Res pa je, da „bodo dobro in globoko vzgojeni ljudje svoja mnenja ohranjali izven razgovora.“ Kajti Francozi so v razgovorih duhoviti, cinični, porogljivi. Zato je samo molk res inteligenten, če je poln prave strategije in se ne skriva za zlorabami ustnic. Na taki ravnini postane razgovor tisto, kar cenijo ljudje kot zabavo, balzam; zavesa za velike in male laži. Tako meni Maurois, da „moremo govoriti odkrito samo s tistimi, ki dobro poznajo naše napake in grehe, kajti klepetavec se v razgovoru ustavi za hip, kadar mora s krenjo rok preprečiti resnico, ki bi se rodila na jeziku bližnjega. Je kakor policaj, ki z dvigom roke ustavi promet na križišču. In žensk ne ljubimo zaradi tega, kar povedo, ampak ljubimo to, kar povedo, ker jih ljubimo. Kadar poslušamo ženske, moremo iz uporabe besed presoditi njihovo sedanjost, preteklost in bodočnost in ženske so klepetave samo zato, da morejo na drug način pokazati, kako so sramežljive. In zato, da morejo vam najtežje odpuste tisto, kar ste o njih slabega govorili.“

Marcel Brion je napisal spomine v obliki pravljice, kar je po mnenju zlobne kritike dokaz, da se po osemdesetih letih starosti tudi pisatelji potročijo. Vendar mu je že vnaprej vse odpuščeno, ker so njegove pravljice polne poezije in visoke kulture. Knjigi je dal naslov „Rose de cire“, ker gleda na svojo preteklost tako, kakor so v lepi pravljici zrla na svojo mrtvo sestro ostale redovnice, ko so v samostanski kapeli gledale njen obraz v krsti, ki je bil podoben „roži iz voska“. Brion zre nase kot na „rožo iz voska“ in drsi po vosku spominov v želji, da roža iz voska nikdar ne bi zvenela, umrla, sprhnela. Umetnikovo srce je v grobu kakor roža iz voska, ki se ne spremeni v pepel.

Gerard Bauer je četrti akademik; akademija mu je podelila članstvo, ker je bil največji kronist našega časa. Ni bil zgodovinar, še manj kronist, v liste je pisal samo dnevne glose, in jim dajal naslov „Kronike“. Med njim in kroniko pa je bil svet njegove svobodne notranjosti, sree je bilo zlat tabernakel orgelskih piščali; ko je pariškim listom pošiljal npr. „Kronike iz Alžirja“, ni risal slik afriškega Mediterana; lovil je luči in sonce Camusa in Gabina po alžirski Casbi. Kronike se bero kot visoka pesem svobodi in veselju v življenju. Bravci so srečni, ko jim toliko optimizma podeljuje pisatelj že onstran praga tiste starosti, ki bi baje morala že zdavnaj onemeti, če bi bil svet danes tisto, kar je bil še včeraj.

Lavrini. Izšli so pri založniku Calderju, London 1964. O tiskarju pouči ta-le navedek: Printed in Yugoslavia at the „Celjski tisk“ Press, Celje, Slovenia. . . Knjižica ima 48 strani in jo krasi pesnikova podoba.

— Med 2. majem in 23. junijem je vsako leto v Florenci „Florentinski maj“. Letos je bil poudarek na izvajanju modernih glasbenih del. Poleg Bossonijega „Doktorja Fausta“ so izvedli tudi Albana Berga „Wozzek“. Dalje so uprizorili še šoštakovičevo opero „Nos“ po Golgajevi povesti in Alojzija Habe „Matko“ ter Schoenbergova „Srečno roko“.

— Prevod Prešernove poezije je izšel v Bratislavi pod naslovom „Struny lásky — Strune ljubovni“. Prevajatelj Vitazoslav Hečko je napisal v dodatku tudi spremno besedo k izdaji in pravi, da preveva Prešernovo pesem in prvi vrsti ljubezen do žene, do ljube domovine in do človeštva, kar mu je prineslo slavo doma in po svetu. Knjiga obsega izbor pesmi, balad in romanc, gazele in „Sonetni ve-

nec“, ep „Krst pri Savici“ in na koncu pesmi v spomin Valentina Vodnika, Andreja Smoleta ter elegijo rojakom. Vse to je zbrano na 154 straneh nakar slede opombe in pojasnila. Knjigo je ilustrirala Viera Bombova, izdala pa Slovaška založba lepe književnosti v Bratislavi kot 8. zvezek zbirke „Poeziia“. Izšla je v nakladi 1.200 izvodov.

— V prihodnjih sedmih letih bo Slovenija dobila še eno dramsko gledališče. Tedaj bi Slovenija imela šest dramskih gledališč in bi imeli eno gledališko hiša za vsakih 270.000 prebivalcev, kar pa da je še vedno malo v primeri z razmerjem pri drugih evropskih narodih, kjer se povprečje suče okrog številke 220.000. Vendar bo moralo biti novo gledališče tako, da ne bo odbijalo — nava-jajo gledališki strokovnjaki.

— V drugi polovici 1963 se je cena knjig v Angliji dvignila za 15 odstotkov. Povprečna cena srednje debele knjige (okr. 200 strani) je 26 šilingov, to je pribl. tri in pol dolarja (450.— pesov).

govor: Zoper to, da naj bi morala stalno protestirati. Rada bi se že enkrat z nečim tudi strinjala. — Vprašanje: Čemu se lahko navezujemo na sra nasmejete, ko pogledate skozi okno? — Odgovor: Svoji naivnosti, ker sem hotela poletje preživeti v idiličnem miru na Dolenjskem. Tišino, tako potrebno mestnim živcem, je nenadoma zmotil obupan otroški in ženski jok iz bližnje vasi, ki šteje samo pet hiš in od koder so rubežniki gnali kar štiri živinčeta, za njimi pa je cepljala procesija objokanih razcapanih otrok. Potem je iz vasi ves prestrašen priteknel moj mali sin, ki je vse to gledal in tudi slišal, kako so tisti, ki so živino vzeli, za nameček še izjavili, da bi bilo treba vse kmete pobiti. Morda zato, ker vstajajo že ob štirih zjutraj in garajo pozno v noč za davke, ki jih vkljub vsemu ne morejo plačati, pa je taka vrnja za delo škodljiva, ker vzbuja pohujšanje pri drugih? Po uspešnem pogonu tudi iz drugih okoliških vasi se je iz koncentracijskega taborišča za živino razlegalo veliko mukanje in razglašalo daleč naokrog, kako ta občina resuje svoje komunalne probleme. — Vprašanje: Kateri ženski lik v naši nacionalni zgodovini bi bil še upesnitve vreden? Odgovor: Poleg že opevane nezakonske matere predlagam za pesniški model kot junakinjo našega časa zakonsko mater z večjim številom otrok.

Medtem ko tako oblasti uničujejo kmeta na slovenski zemlji, dokler ga z nje ne spode, dovažajo v Slovenijo za dela na podržavljeni zemlji kmete iz hrvatske Like, ki po trdi borbi na skalnatih tleh Dinare smatrajo prese-litev na boljšo slovensko zemljo za velik, si-cer le trenuten dobiček in napredek.

— ZA SKLAD GLASA so darovali: gđ. *Milica Hribar*, Ramos Mejía, 100 pesov; g. prof. *Franc Novak*, Cinco Saltas, 250 pesov; g. *Edi Škulj*, Martínez, 200 pesov; č. g. *Janez Mohar*, Čile, 550 pesov; g. *Vilko Cuderman*, 100 pesov; č. g. *Anton Jerman*, Bozen, 600 Lit; č. g. *Anton Pogačnik*, Ferrara, 1000 Lit; g. dr. *Ciril Guštin*, 5 NRF; č. g. *Klavdij Okorn*, 1 dolar. — Iskreno se zahvaljujemo!

— Društvo slovenskih književnikov je imelo občni zbor v oktobru 1963 v Mariboru. Sedaj objavljajo referate in je dr. Bratko Kreft med drugim izvajal: „V našem boju proti birokratizmu in okostenelosti se je rodil celo nove zvrsti birokratizem, ki si odeva naličje najširše demokracije ter je zagovornik nje-nega skrajnega dela — anarhije. . . Pri poučevanju slovenskega jezika si slišal v zadnjih letih predloge in pripombe, da ni treba v šolah poučevati slovnice, saj bo šlo kar samo po sebi po narurnem čutu in fantaziji. Vemo pa, da ne gre v življenju nikjer samo po sebi nič. V nekaterih strokovnih šolah so birokrati in ljudje brez jezikovnega ljudskega posluha skušali pouk slovenščine sploh odpraviti, ker je vseeno, v kakšnem jeziku pišeš ali govoriš, glavno je, da se tehniško razumeš s tehnikom, — ali pa so slovenski jezik obesili s slavistom vred na repico. Mislim, da je bila tudi prenagljen a ukinitve mariborske humanistične gimnazije, ki ni vzgajala le Miklošiča in Vraza, temveč še mnoge druge. Tudi revolucionarje. In — ali nista bila Engels in Marx vzgojena v humanistični šoli? Ali ni mladi Marx napisal disertacije „Razločki demokratske in epikurejske naravne filozofije“? — Slišale so se tudi pripombe, da se slovenščine ni treba posebej učiti, saj jo vsak že zmala zna itd., ker se je rodil kot Slovenec. Takšna in podobna poročila je dobival v zadnjih letih od slavistov na šolah odbor Slavi-stičnega društva.“

— Na 22. mednarodnem kongresu PEN klubov v Oslu je slovensko delegacijo vodil predsednik slovenskega centra Matej Bor, ki je imel na kongresu tudi referat o jeziku sodobne poezije. Delegacija je kot častni gost kongresa spremljal Josip Vidmar, v skupini pa so bili: Mira Mihelič, Danilo Lokar, Ciril Zlobec, Bojan Štih in Mitja Mejak. Naslednji kongres bo prihodnje leto na Bledu in ga bo pripravil slovenski center skupno z združenjem jugoslovanskih centrov. Letošnjega kongresa so se udeležili vsi štirje jugoslovanski centri: srbski, hrvaški, slovenski in macedonski.

— Dne 19. julija so na Vačah pri Litiji odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši skladatelja Antona Lajovica, prvega mojstra slovenske moderne glasbe, ki jo je v začetku našega stoletja dvignil na mednarodno raven. Zanimivo je, da se je v isti hiši kot Anton Lajovic rodil leta 1776 Matevž Ravnihar, prvi tržaško-koprski škof, ki je umrl v letu 1845 in ima na hiši že spominsko ploščo. Ravniharja smatrajo za očeta slovenskega pripovednega jezika. V Ljubljani je zavela velika senzacija, ko se je izvedelo, da je dr. Ladislav Lajovic sredi junija 1964 v arhivih univerzitetne knjižnice odkril rokopis celotnega Ravniharjevega prevoda svetega pisma.

— Klub slovenskih študentov na Dunaju izdaja kot razmnoženo v nemškem jeziku list Information, kjer skuša mednarodno publiko obveščati o problemih slovenskega naroda v naših časih. Prva številka je že izšla in prinaša zelo dobre pregledne in članke

(Dalje s 1. str.)

Prva država, ki je birth control uvedla brez vseh pridržkov, je bila Japonska z zakonom iz leta 1949. Posledice seveda niso izostale. V letu 1949 je bil na Japonskem letni prirastek prebivalstva še 37,8% leta 1955 že samo 20,3%, dve leti pozneje pa le še 0,91%, medtem ko je danes število smrti verjetno že večje od števila rojstev.

Cerkev ob tej zakonski problematiki ni mogla molčati. Glede demografskega vprašanja se seveda ni mogla avtoritativno izjaviti, ker to ni njena pristojnost, čeprav je kljub temu priložnostno poudarjala, da je takozvanega problema preobljudenosti zemlje kriv človek, ne pa božja Previdnost. Nasprotno pa je Cerkev podajala rešitve modernim zakonskim problemom z vso od Boga ji dano avtoriteto, v kolikor je šlo pri njih za moralna vprašanja. Cerkev je namreč dana oblast, da za vse ljudi obvezno razlaga moralne zakone in tej njeni pristojnosti se ne more odtegniti nobena sfera človekovega udejstvovanja, tudi ne najintimnejši odnosi med zakonci.

Komaj so se rodile prve usodnejše moderne zmote o zakonu, je Cerkev podala sistematično svoj nauk o zakonu v znameniti okrožnici Pija XI.: *Casti connubii*. Za njim je pa zlasti Pij XII. v svojih govorih zavzemal avtoritativno stališče v vseh vprašanih zakonske morale, ki jih je rojeval čas. Tako je govoril med drugim o regulaciji rojstev, o sterilizaciji, o umetnem oplodjevanju, o tradicionalnih antikonceptivnih metodah in sredstvih in končno o najnovejših zdravniških preparatih proti spočetju, znanih pod imenom progestogeni. Ker zdravniška znanost še vedno odkriva nove možnosti na tem polju, mora biti katoličan vedno pripravljen na to, da se podvrže sodbi Cerkve, kadar bo avtoritativno zavzela stališče do njih.

„Svet se je zmanjšal,
naša prisotnost v svetu se je povečala.“

(Besede ob ustanovitvi SKA)

III. umetniški večer

pripravljata Glasbeni in Gledališki odsek

Slovenska kulturna akcija ob svoji desetletnici

Slovenska hiša, Ramón Falcón 4158

Sobota 3. oktobra ob osmih

ter eseje. Sicer govori največ o slovenski manjšini na Koroškem, vendar je obilnost gradiva raztegnjena na vso slovensko skupnost.

— Pisatelj in dramatik Jože Javoršek (Lojze Brejce) je objavil knjigo „Temperaturni listi“, ki je izšla pri založbi „Obzorja“ v Mariboru. Ob tej priliki se je javnosti predstavil s tiskovno konferenco na domačem vrtu svoje vile v Ljubljani.

— Sovjetska zveza vstopa v novo dobo „odjuge“ na kulturnem področju. V Moskvi so začeli objavljati uvodno anketo o tem, ali se naj objavljajo dela pisateljev, ki so zastopali načela, nasprotna oktobrski revoluciji. Izid ankete je bil pritrdilen, vendar pa izide vsako delo s posebnim partijskim uvodom ali komentarjem, kjer sovjetski „kritiki“ razgalijo pisateljeve reakcionarne misli in zmote. Najprej so s takim uvodom izdali izbrana dela pisatelja Ivana Bunina, ki je dobil Nobelovo nagrado in je umrl l. 1953 v Parizu. Izšle so tudi pesmi Vladislava Hodaše-

SPORED PRIREDITEV SKA

VIII. kulturni večer bo v soboto 5. septembra 1964; predaval bo g. dr. Tine DEBELJAK. — IX. kulturni večer bo v soboto 19. septembra 1964 ob 19. uri; predaval bo č. g. direktor Anton OREHAR. — X. kulturni večer v soboto 26. septembra bo posvečen začetku Razstave slovenske grafike v prostorih Slovenske hiše. V soboto 3. oktobra 1964 bo III. umetniški večer ob desetletnici Slovenske kulturne akcije. — XI. kulturni večer pa bo v soboto 17. oktobra 1964 in bo predaval g. dr. Milan KOMAR.

viča, ki je umrl leta 1939 v begunstvu. Njegove pesmi izražajo občutje strahu in tesnobe pred sivimi dnevi na obzorju. Mogli bi reči, da je bil prvi ruski pesnik eksistencialistične smeri.

— Lastnik knjigarne Südostbuchhandel v Münchenu, dr. Rudolf Trofenik nam poroča, da bo Dalmatinova Biblija izšla najbrž v letu 1965 in sicer v založbi njegove knjigarne in ne v založbi Slovenske akademije v Ljubljani. Pri njem bo tudi izšla knjiga Mirko Rupel: *Primus Trubar, Leben und Werk des slowenischen Reformators, deutsche Fassung von Balduin Saria*. Dalmatin bo izšel v letu 1965, če bo dovolj subskribentov, Rupel pa oktobra 1964. Bezlajev Etimološki slovar slovenskega jezika pa izide v Ljubljani pri Akademiji in je prospekt založbe Südostbuchhandlung za knjižni velesejem v Frankfurtu objavil samo oglas zanj, ker ima založba pravico distribucije za ves svet.

— Knjižna produkcija se je v Avstriji v primerjavi z letom 1962 v letu 1963 dvignila za 14,9%. V letu 1962 je bilo 3.300 novih naslovov, 1963 pa 4.171. Ta porast knjižne produkcije je treba pripisati številnim ponatisom, ki jih je bilo v letu 1962 589, v letu 1963 pa 1.058, medtem ko je število novitet padlo od 3.041 na 3.013.